

CERCETĂRI ARHEOLOGICE DE TEREN ÎN COMUNA VALEA SEACĂ, JUD. IAȘI

DE

V. MIHALACHE

Cercetările de suprafață începute încă din anul 1965 pe teritoriul comunei Valea Seacă au dus la descoperirea mai multor așezări aparținând atît epocii pietrei și metalelor, cît și culturii carpo-dacice. Dintre aceste așezări, cele mai multe se află pe raza satului Topile, situat la circa 3 km sud de comuna Valea Seacă *.

Din punct de vedere geografic, localitatea amintită este situată în partea de sud a podișului Fălticeniilor, care se termină la sud de Pașcani. Față de acest oraș comuna este așezată în partea de nord-nord-vest, la o distanță de numai 7 km și foarte aproape de arterele de circulație Pașcani-Suceava, la o altitudine de aproximativ 400 m (fig. 1).

Condițiile naturale favorabile de viață (pămîntul fertil, vînatul bogat, numeroasele izvoare de apă potabilă, precum și pîraiele lui Vîrlan și Ermolia, în jurul cărora se grupează așezările) au permis locuirea acestor microregiuni în diferite timpuri.

Cele mai vechi urme de locuire aparțin paleoliticului superior. Au fost descoperite pînă în prezent două asemenea așezări, în apropierea satului Topile.

Prima așezare, situată la circa 1 km vest de sat, pe „Dealul Catargii”¹ se întinde pe o suprafață de aproximativ 25 000 m². Au fost descoperite aici numeroase piese de silex de bună calitate, de culoare albăstruie sau alb-albăstruie (silex de Prut), precum și un număr mai mic de piese lucrate în roci locale, cum ar fi: șistul negru (zis de Audia), gresia silicifiată cu glauconit, menilitul. Uneltele sînt îndeosebi de mărime mică și mijlocie, atîngînd în medie 3 — 5 cm lungime și aparțin următoarelor tipuri: lame neretușate, lame retușate cu retușe fine oblice, lame cu latura teșită abrupt (tip „à bord abattu”), vîrfuri de tip zis „La Gravette”,

* Mulțumesc și pe această cale lui Al. Păunescu, cercetător principal la Institutul de arheologie al Academiei, pentru indicațiile date în vederea redactării acestui articol.

¹ Dealul Catargii. Ca tipuri s-au găsit: 68 lame neretușate; 4 lame retușate parțial; 2 lame retușate (fin oblice); una lamă tip „à bord abattu”; 2 lame parțial denticulate fin; 3 burine; 17 gratoare; 9 nuclee fragmentare.

gratoare și burine (fig. 2/2, 4, 6, 7, 10, 13). De remarcat faptul că, dintre aceste piese, numărul cel mai mare îl reprezintă lamele neretușate și gratoarele. S-au găsit de asemenea și foarte multe resturi de prelucrare, precum și nuclee de formă prismatică, ceea ce dovedește că aceste unelte se prelucrau pe loc.

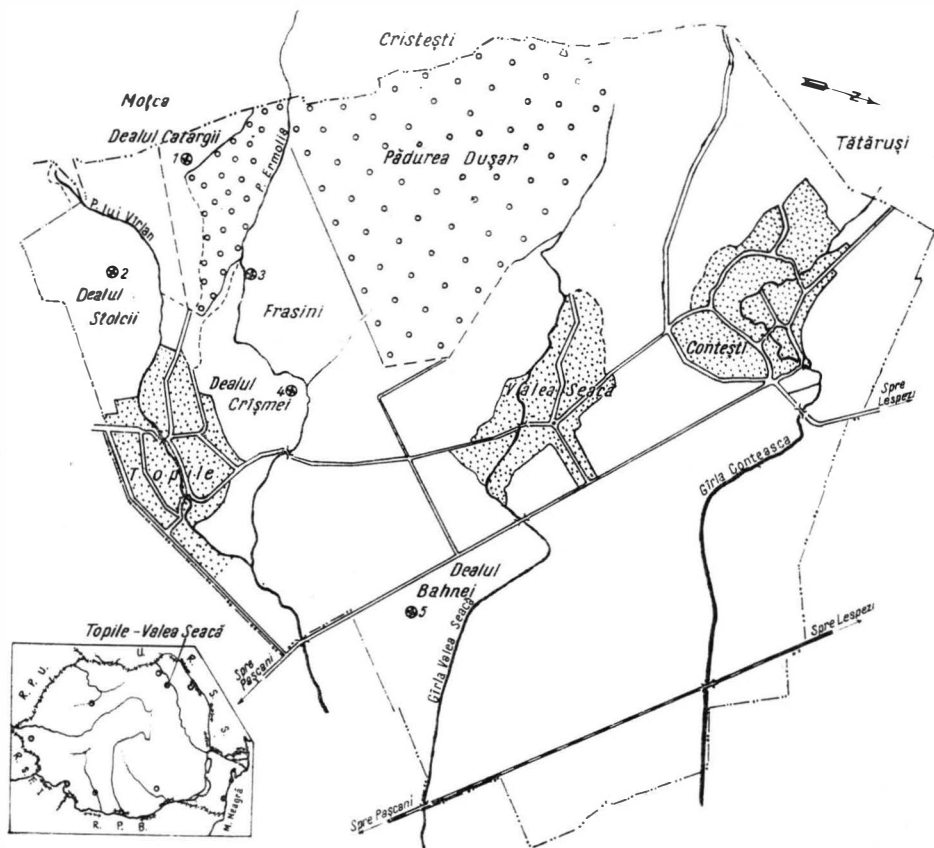

Fig. 1. — Harta cu punctele arheologice cercetate, situate pe teritoriul comunei Valea Seacă, satul Topile.

A doua așezare paleolitică a fost descoperită la circa 500 — 600 m sud-vest de satul Topile, pe „Dealul Stoicii”². De pe această așezare au fost culese mai puține piese decât din prima, lucrute din aceleași roci. Predomină piesele din silex de Prut. Atât prin mărimea, forma și tehnica de cioplire, ele sînt aproape identice celor de pe „Dealul Catargii”. Se disting și aici aceleași tipuri : lame gratoare, burine etc. (fig. 2/1, 3, 5, 8, 9, 11, 12).

² Dealul Stoicii. Ca tipuri s-au găsit : 88 lame neretușate (întregi și fragmentare); 2 lame retușate parțial cu retușe fine inverse; 2 lame retușate (cu retușe fine oblice); una lamă tip „à bord abattu”; 4 lame cu scobitură retușată; 2 burine; 7 gratoare; 6 nuclee. În afară de acestea, în ambele așezări paleolitice s-au mai descoperit următoarele tipuri de piese : 642 lame neretușate (întregi și fragmentare); 24 lame fin retușate; 5 lame cu scobitură; 35 lame tip „à bord abattu”; 3 lame trunchiate (drept sau oblic), retușate; 3 vîrfuri tip „La Gravette”; 77 gratoare; 62 nuclee.

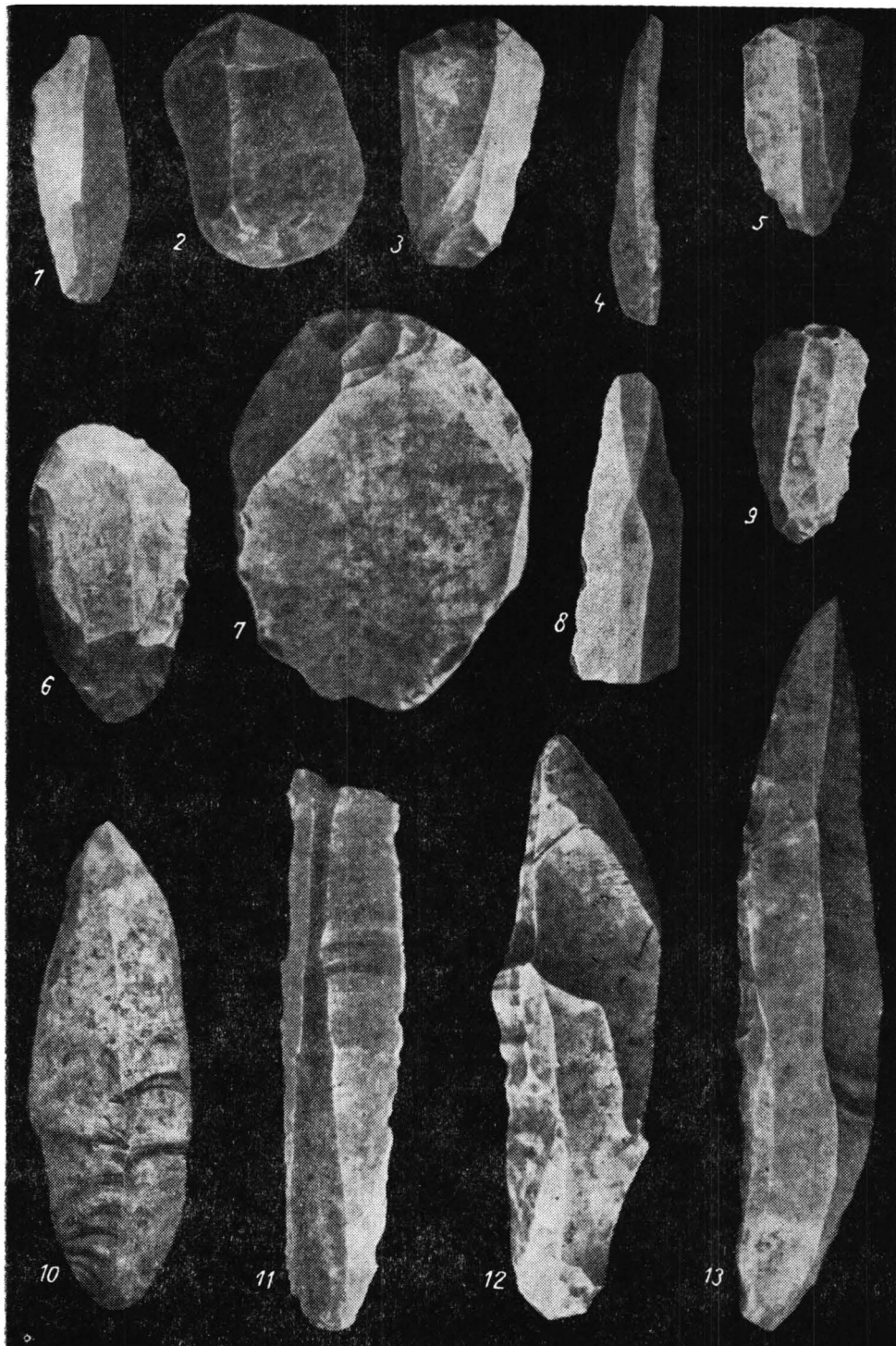

Fig. 2. — Așezarea Dealul Catargii-Topile : 2, 4, 6, 7, 10, 13, piese de silex, gravettian final ; 2, 6, gratoare duble ; 4, lamă tip „à bord abattu” ; 7, gratoare pe așchie masivă ; 10, lamă neretușată ; 13, virf de tip zis „La Gravette”. Așezarea Dealul Stoicii-Topile : 1, 3, 5, 8, 9, 11, 12, piese de silex, gravettian final ; 1, 12, lame neretușate ; 3, 5, 9, gratoare ; 8, lamă neretușată ; 11, burin pe lamă.

Cît privește aria de răspîndire a acestei așezări, trebuie subliniat că este mai redusă în comparație cu prima, fiind extinsă pe numai circa 20 000 m².

Din punct de vedere tipologic, se poate afirma că materialul litic descoperit în aceste două așezări se încadrează în cultura gravettian-final. Menționăm că nu s-au descoperit resturi de oase.

Epoca pietrei șlefuite este prezentă prin două așezări, atribuite neo-eneoliticului, și anume culturii Cucuteni, faza A ³.

Prima așezare se află situată la circa 800—900 m în partea de nord-nord-vest a satului Topile, pe prima terasă de pe malul stîng al pîrîului Ermolia, în locul numit „Frasini” ⁴, avînd o suprafață de aproximativ 15 000 m². S-au cules de la suprafață fragmente ceramice din pastă cărămizie, fragmente de figurine, fusaiole, precum și un număr mare de piese de silex de bună calitate, îndeosebi de culoare cenușie translucidă. Ca tipuri se disting : lame neretușate, lame cu retușe oblice, lame retușate cu o porțiune lustruită, lame trunchiate la ambele capete cu o porțiune lustruită, folosite ca piese componente pentru seceri, gratoare, străpungătoare, vîrfuri de săgeți (cele mai mici fiind de 1,35—5 cm) de formă triunghiulară sau triunghiular prelungă cu baza îndeosebi dreaptă (fig. 3/1—6). Aceste arme din piatră sînt lucrate în tehnica bifacială, avînd retușe fine (în pojghiță) pe ambele fețe. De asemenea s-au găsit fragmente de rîșniță plată sau ușor alveolată din gresie, frecătoare, topoare de mină întregi și fragmentare, de formă rectangulară sau trapezoidală, confecționate din argilă marnoasă, percutoare etc.

Cea de-a doua așezare cucuteniană este situată la circa 600 m în partea de nord a satului Topile, pe locul numit „Dealul Crișmei” ⁵. Pe baza materialului cules de la suprafață, putem afirma că această așezare este mai puțin întinsă decît prima. S-au găsit fragmente de ceramică, unele pictate, tipice culturii Cucuteni, faza A, fusaiole (fig. 4/1—8, 11), precum și unelte de silex, identice prin materia primă și forma lor celor de pe „Frasini”.

Cultura carpo-dacică (sec. II — IV e.n.) este reprezentată printr-o singură așezare, aflată la aproximativ 2 km nord-nord-est de satul Topile, pe locul denumit de localnici „Dealul Bahnei” ⁶

³ Vladimir Dumitrescu, în *Istoria României*, I, 1960, p. 60—70; idem, *Hăbășești*, Bucu-rești, 1967, p. 5 și urm.; idem, *Considerațiuni asupra problemei fazei finale a culturii Cucuteni-Tripolie*, în *Omagiul lui P. Constantinescu-Iași*.

⁴ *Frasini*. Ca tipuri s-au găsit : 14 topoare șlefuite ; 7 percutoare ; 44 gratoare ; 5 străpungătoare ; 8 lame retușate (cu retușe fine) ; 2 lame cu scobitură ; 8 lame retușate (cu retușe fine oblice) ; 2 vîrfuri de suliță (fragmentare) ; 47 vîrfuri de săgeți ; 2 fusaiole din lut și 5 fragmente de figurine.

⁵ *Dealul Crișmei*. Ca tipuri s-au găsit : 3 fusaiole din lut ; un vas miniatură ; un con miniatură din lut ; o mărgică din lut ; un gratoar ; fragmente ceramice pictate. În afară de acestea, în ambele așezări neo-eneolitice s-au mai descoperit următoarele tipuri de piese : 165 topoare șlefuite (întregi și fragmentare) ; 88 vîrfuri de săgeată (întregi și fragmentare) ; 666 lame neretușate ; 144 lame retușate ; 33 lame retușate cu o porțiune lustruită ; 135 gratoare ; 19 piese cu scobitură ; 31 străpungătoare ; 16 nuclee.

⁶ *Dealul Bahnei*. În această așezare nu s-au găsit decît 2 fusaiole din lut, foarte multe fragmente de ceramică și oase.

Materialele culese de la suprafață atestă faptul că această așezare se întinde pe o suprafață de peste 30 000 m², avînd o formă prelungă și paralelă cu muchia dealului pe care se află așezarea. De aici s-au cules fragmente ceramice din pastă cenușie de bună calitate, unele cu decor, frag-

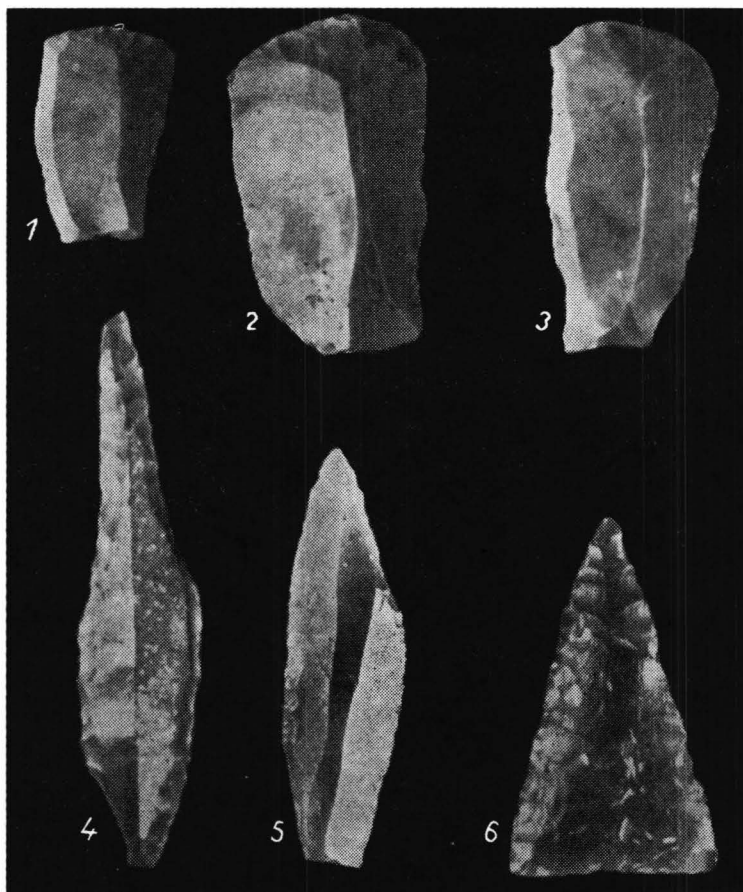

Fig. 3. — Așezarea Frasini-Topile : 1—6, piese de silex cucuteniere : 1—3, gratoare, 4, 5, străpungătoare ; 6, virf de săgeată.

mente de dolium, avînd decor ornamental în val, precum și fragmente de amfore, fusaiole de lut (fig. 4/9, 10, 12, 13), fragmente de chirpic, oase de animale, îndeosebi de cal, bou, porc.

Descoperirile arheologice amintite mai sus dovedesc că teritoriul aparținînd satului Topile a fost locuit încă din pleistocenul superior. Nu este exclus ca viitoarele cercetări să ducă la identificarea altor așezări, aparținînd fie neoliticului timpuriu și mijlociu, fie epocii bronzului sau a primei epoci a fierului, fie epocii feudale, ceea ce va dovedi o continuitate de locuire în această microregiune, situată în partea de sud a podișului Sucevei.

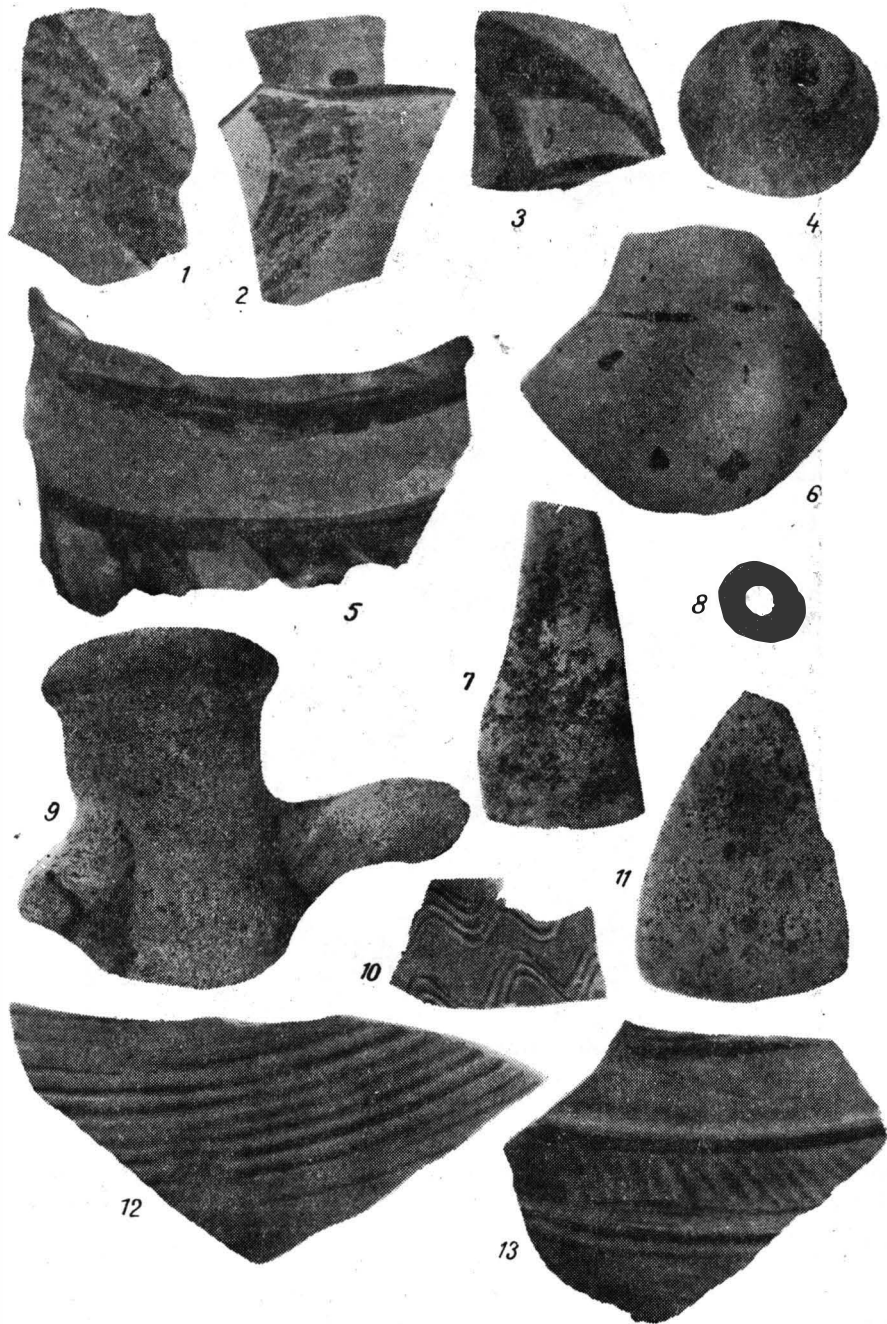

Fig. 4. — Așezarea Cucuteni A de pe Dealul Crișmei-Topile : 1—3, 5, fragmente ceramice pictate ; 4, fusaiolă ; 6, vas miniatură ; 7, 11, topoare plate șlefuite ; 8, mărghică de lut. Așezarea de pe Dealul Bahnei : 9, 10, 12, 13, fragmente ceramice din epoca migrației popoarelor (sec. III—IV e.n.).

RECHERCHES ARCHÉOLOGIQUES DE TERRAIN DANS LA COMMUNE DE VALEA SEACĂ, DÉPART. DE JASSY

RÉSUMÉ

Les recherches de terrain effectuées en 1965—1969 dans le village de Topile, commune de Valea Seacă, département de Jassy, ont abouti à la découverte de plusieurs stations appartenant au paléolithique supérieur (gravettien final), au néoénéolithique (civilisation de Cucuteni), phase A, ainsi qu'à la civilisation carpo-dacique (IIIe—IVe siècles de notre ère).

LÉGENDE DES FIGURES

Fig. 1. — Relevé des points archéologiques étudiés, situés sur le territoire de la commune de Valea Seacă, village de Topile.

Fig. 2. — Station de *Dealul Catargii*-Topile : 2, 4, 6, 7, 10, 13, pièces en silex gravettien final ; 2, 6, grattoirs doubles ; 4, lame type à bord abattu ; 7, grattoir sur éclat massif ; 10, lame non retouchée ; 13, pointe de type dit « La Gravette » ; station de *Dealul Stoicii*-Topile ; 1, 3, 5, 8, 9, 11, 12, pièces en silex gravettien final ; 1, 12, lames non retouchées ; 3, 5, 9, grattoirs ; 8, lame non retouchée ; 11, burin sur lame.

Fig. 3. — Station de *Frasini*-Topile : 1—6, pièces en silex cucuténiennes ; 1—3, grattoirs, 4, 5, perçoir ; 6, pointe de flèche.

Fig. 4. — Station de Cucuteni A de *Dealul Crîșmei*-Topile ; 1—3, 5, fragments céramiques peints ; 4, fusaioles ; 6, vase en miniature ; 7, 11, haches plates polies ; 8, perle en glaise ; station de *Dealul Bahnei* ; 9, 10, 12, 13, fragments céramiques de l'époque des migrations des peuples (IIIe — IVe siècles de n.è.).

